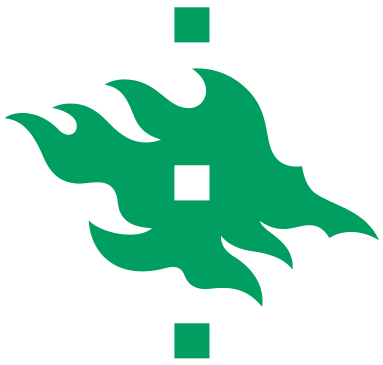


Hoitajan asenteen vaikutus eläinten hyvinvointiin



Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus EHK



Eläimen hyvinvointi

Biologinen toimivuus

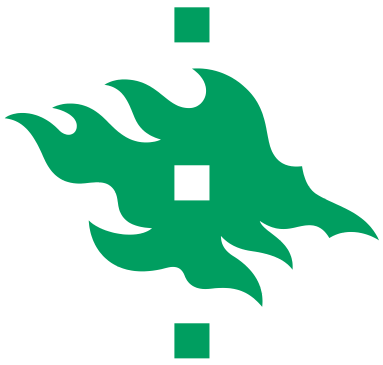
Luonnonmukaisuus

Tunne hyvästä olosta

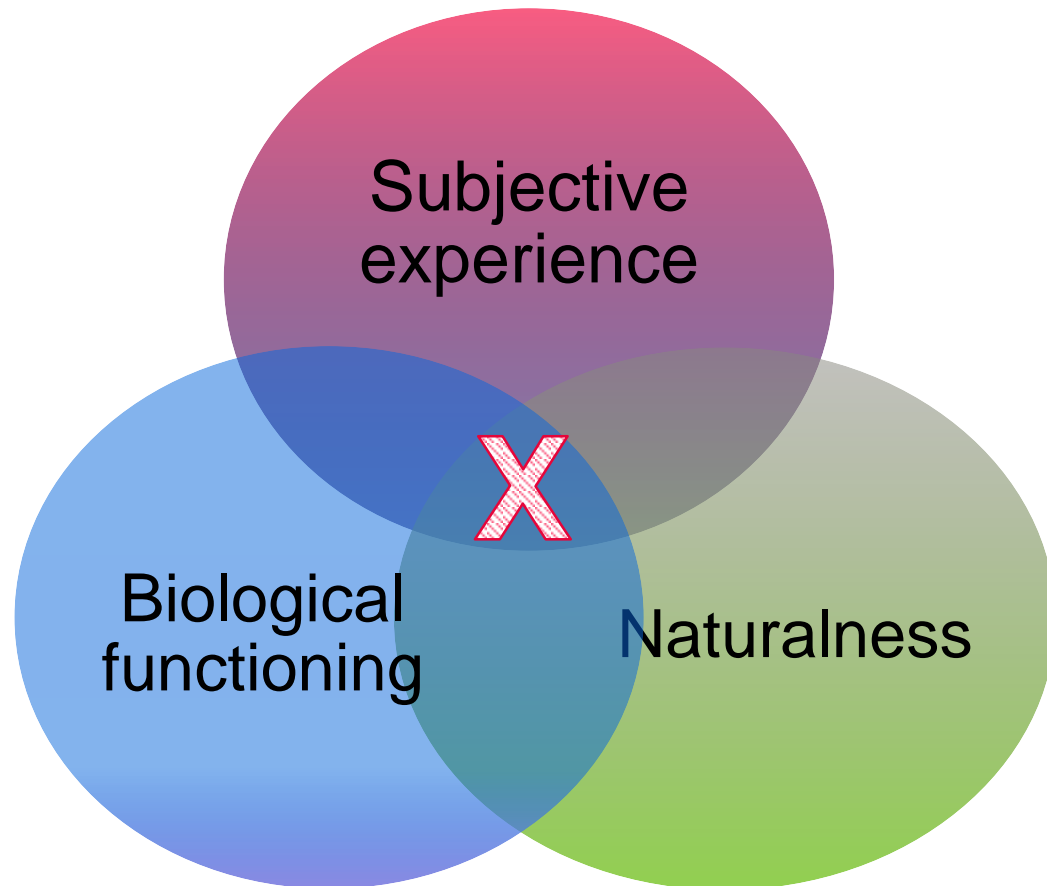
Lisääntymismenestys?

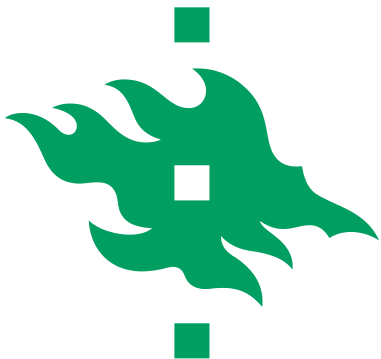
Korkea tuotos?





Mitä on eläinten hyvinvointi?





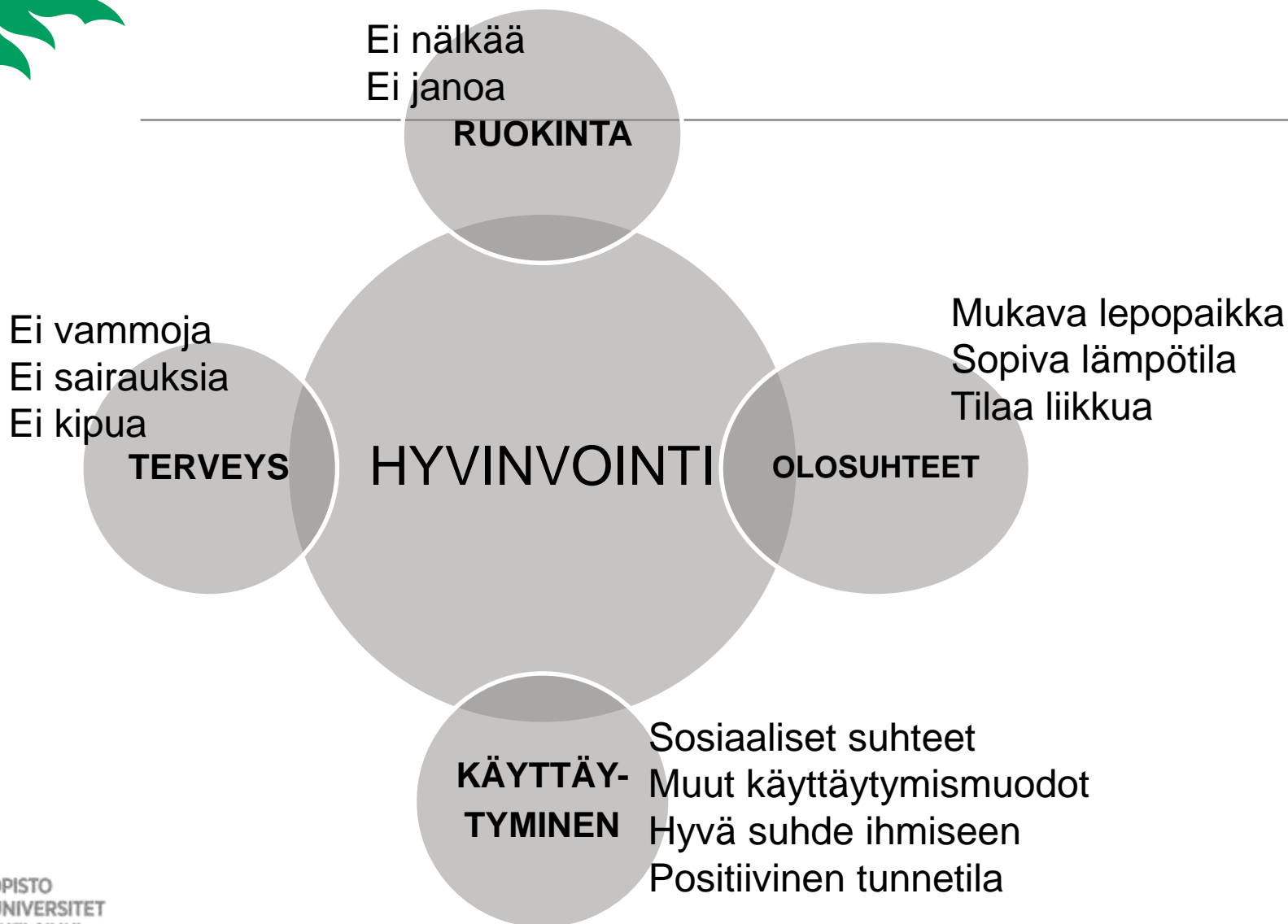
Viisi vapautta - Five Freedoms

- Vapaus nälästä, janosta ja aliravitsemuksesta
- Vapaus epämukavuudesta
- Vapaus kivusta, vammoista ja sairauksista
- Vapaus toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita
- Vapaus pelosta ja ahdistuksesta

(Brambell Committee 1965, Farm Animal Welfare Council 1979)

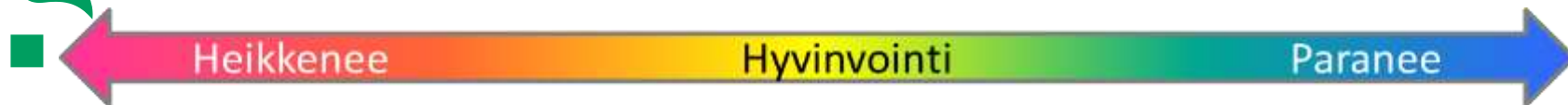


Welfare Quality®: eläimen näkökulma





Hyvinvointi on eläimen oma kokemus



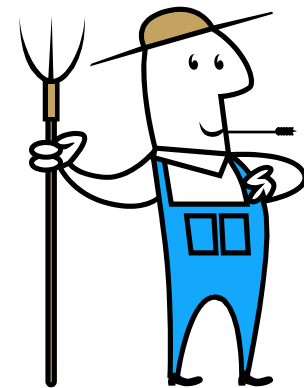


Mikä on ASENNE?

- ”Psykologinen taipumus, joka ilmenee arvioitaessa ja arvotettaessa kohdetta” (Eagly & Chaiken 1993)
- Opittu tapa suhtautua / reagoida / arvottaa
- Vaikeasti muutettavissa
- Pätee useimmissa tilanteissa

VOI OLLA MYÖS

- Tilannesidonnainen, joustava
- > muuttuu tarpeen mukaan
- Tiedostettu tai tiedostoton





Kaikilla on asenteita

- Asenteet ovat opittuja
- Asenteisiin voi vaikuttaa
- Asenteita voi muuttaa

- Tieto vaikuttaa
- Aikaisempi kokemus vaikuttaa
- Tutkimus ei ole asennevapaata

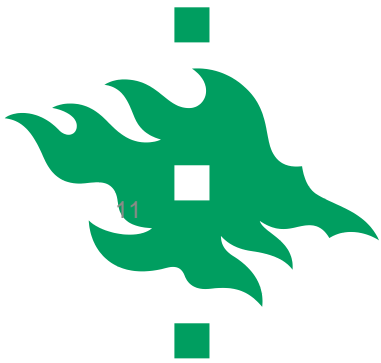


Asenne > aikomus > toiminta?

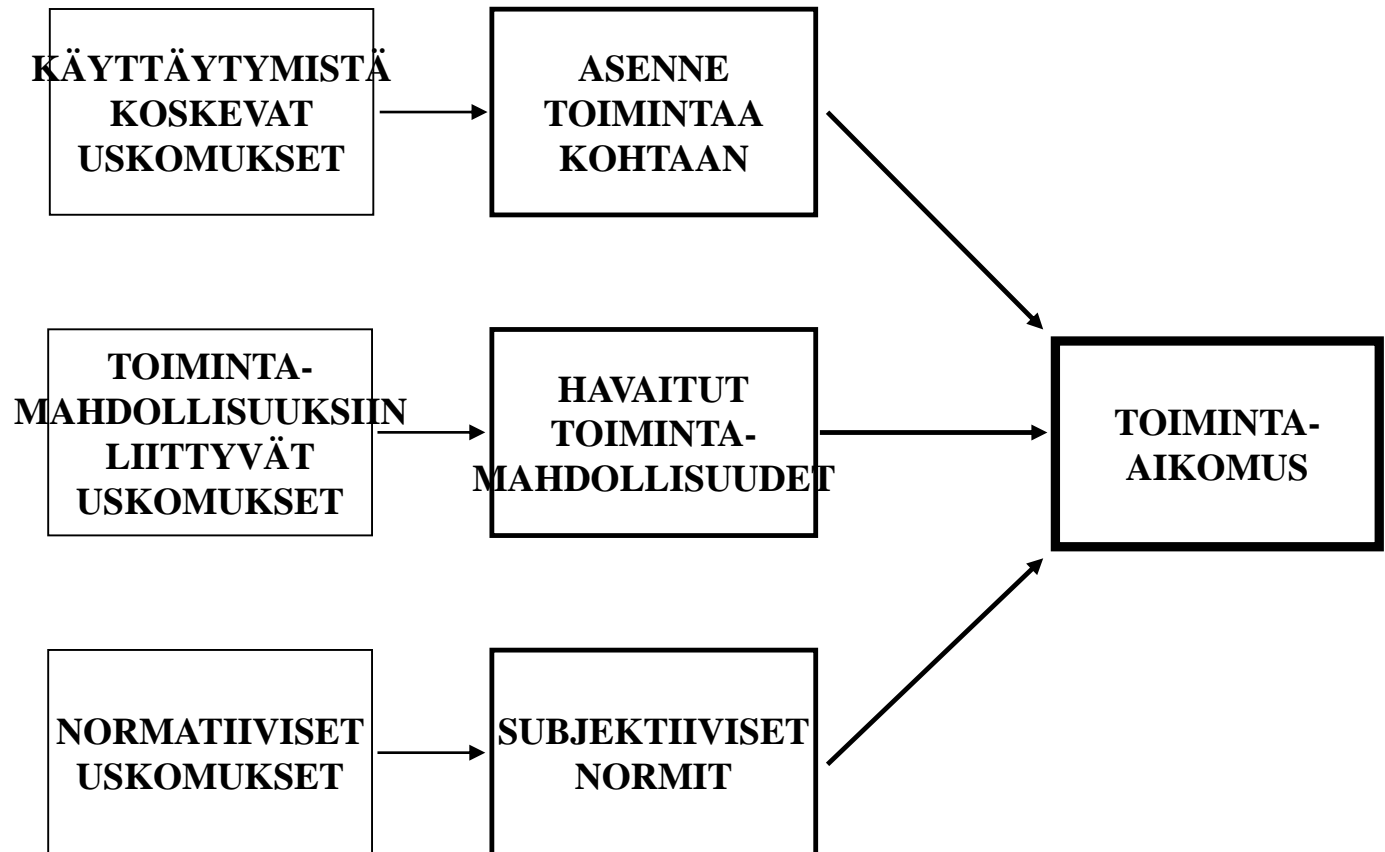
Suunnittelun toiminnan teoria

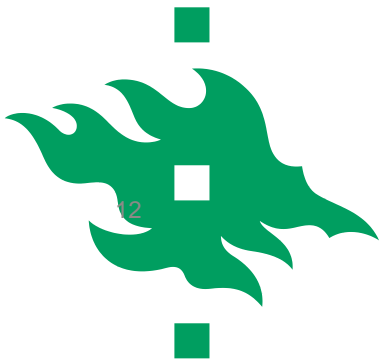
The Theory of Planned Behaviour

(Fishbein & Ajzen 1975: *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Reading, MA: Addison-Wesley)



Suunnittelun toiminnan teoria



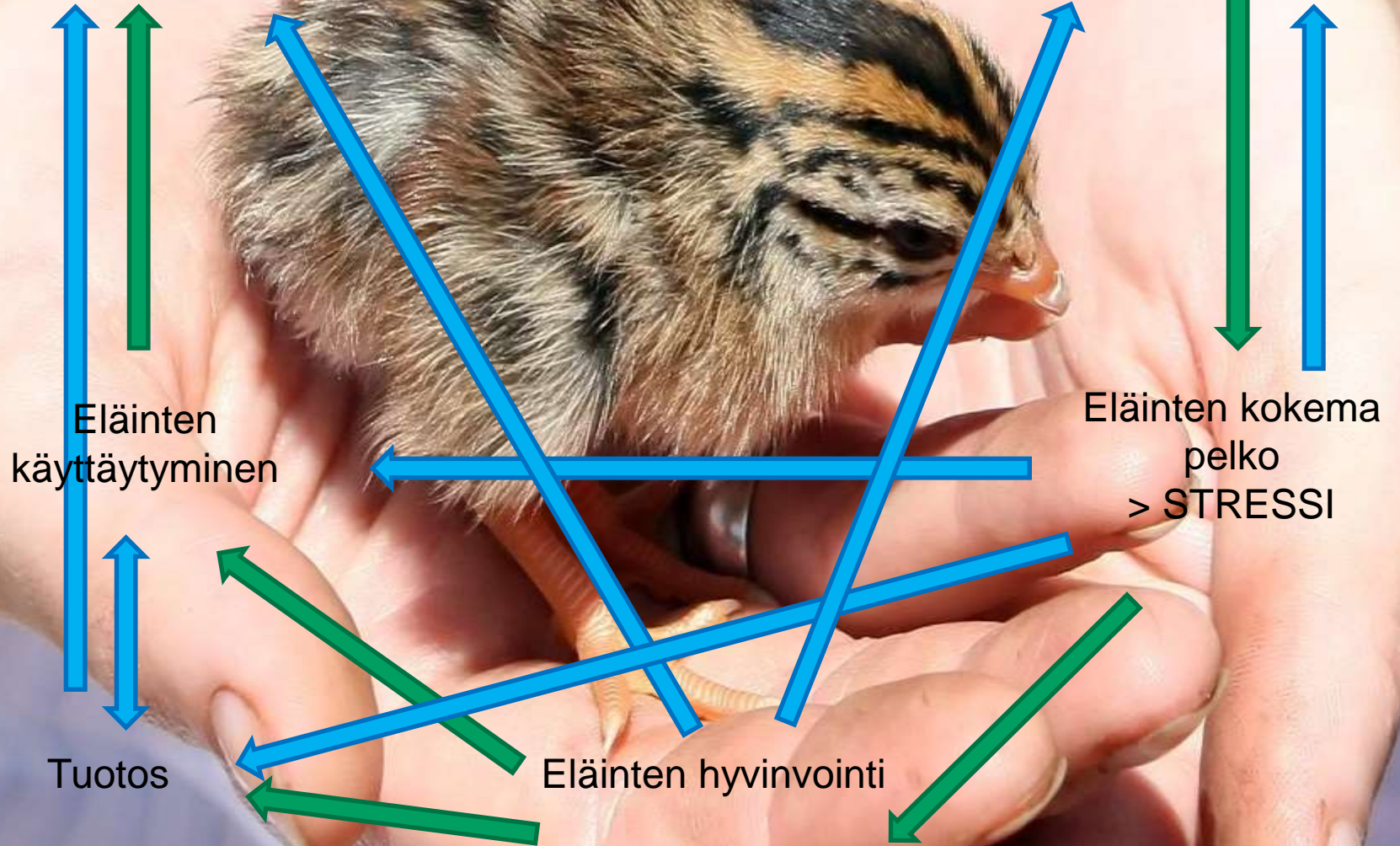


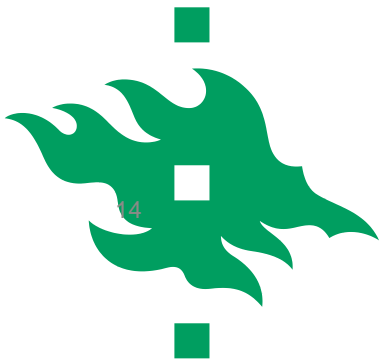
Mutta muutkin tekijät vaikuttavat...

- resurssit (aika, raha...)
 - toisten ihmisten toiminta
 - toisten ihmisten odotukset
 - muut käyttäytymistä määrittävät tekijät
- Jos asenne ja toiminta eivät kohtaa
 - > Onko mittaus tehty oikein?
 - > Mitattiinko eri tasoisia asioita?
(abstrakti >< spesifi)

Hoitajan asenne
eläimiä kohtaan

Käyttäytyminen
eläimiä kohtaan

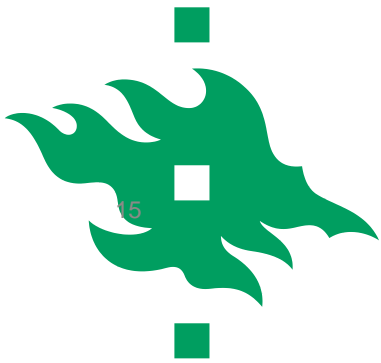




Lehmien maitotuotos nousee



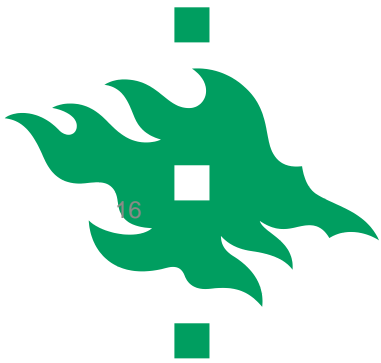
- Kun tuottaja on motivoitunut ja pitää työstään (Hanna, Sneddon ja Beattie 2009)
- Kun lehmiä kohdellaan yksilöinä (lehmillä on nimet) (Bertenshaw ja Rowlinson 2009; Ig Nobel!)



Maitotuotos laskee

- Kun lehmiä kohdellaan huonosti (Hemsworth et al. 2000; Waiblinger et al. 2002)
- Kun lehmä pelkää (Breuer et al. 2000; Rushen, de Passillé ja Munksgaard 1999)



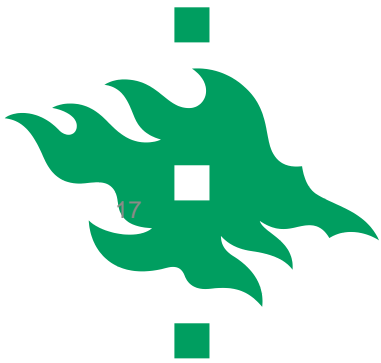


Lihan laatu huononee

- 🎯 Kun lihanautoja kohdellaan huonosti (Lensink et al 2001)

Broilerin kasvu heikkenee ja munijakanojen tuotos laskee

- 🎯 Kun eläimet pelkäävät (Barnett et al 1992; Hemsworth et al. 1994; Hemsworth et al. 1996)

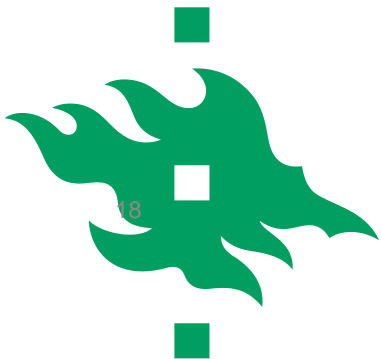


Porsaita syntyy enemmän

- Kun emakko ei pelkää (Hemsworth et al 1981; Hemsworth et al 1989)

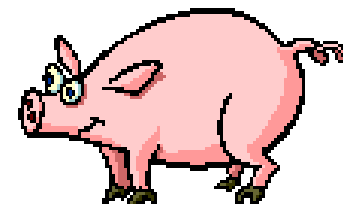
Porsaiden päiväkasvu heikkenee

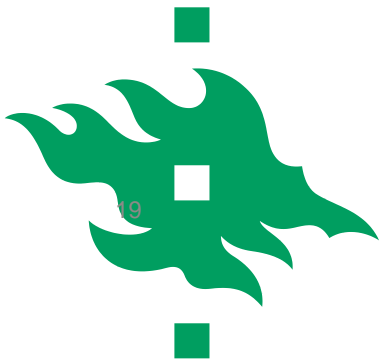
- Kun niitä kohdellaan huonosti (Hemsworth ja Barnett 1991; Hemsworth et al. 1996)



-
- Emakoiden tiinehtyminen heikkenee ja kuolleina syntyneiden porsaiden määrä kasvaa

◎ Kun emakot pelkäävät (Hemsworth ja Barnett 1991; Hemsworth et al. 1996)

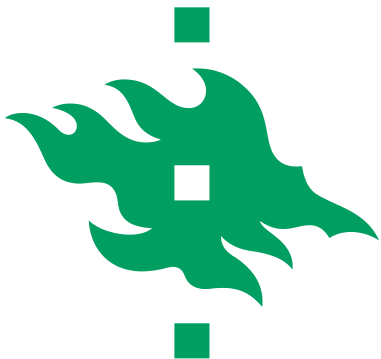




Asenteet usein pysyviä - mutta ne voivat myös muuttua, ja niihin voidaan vaikuttaa

suomalainen
saparopossu



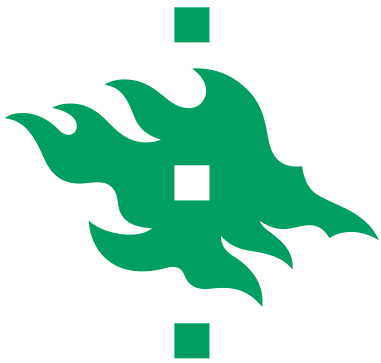


Mitä erityistä luomussa?

- Kokonaisvaltainen lähestymistapa
- Tukee eläinten hyvinvointia:
 - Eläimillä enemmän tilaa
 - Ulkoilu ja laidunnus tärkeitä
 - Virikemateriaalien käyttö
 - Lajinmukainen käyttäytyminen
 - Sairauksien ennaltaehkäisy
 - Lääkinnän rajoitukset (esim. kaksinkertaiset varoajat)

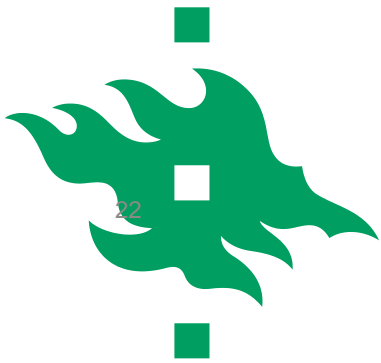
Luomulääkkeet???

- Eläinten terveenä pysyminen tärkeää



Onko asenteetkin luomuja?

- Elämäntapa vs. yrittäjyys (Lund, 2002)
- Asenteissa eläinten hyvinvointia kohtaan ei välttämättä eroja
- Luomutuottajille tärkeää eläinten luonnollinen elämä ja lajinmukainen käyttäytyminen



Tutkimus: Eläinten hyvinvoinnin edistäminen tuottajien näkökulmasta

Eläinten hyvinvointi

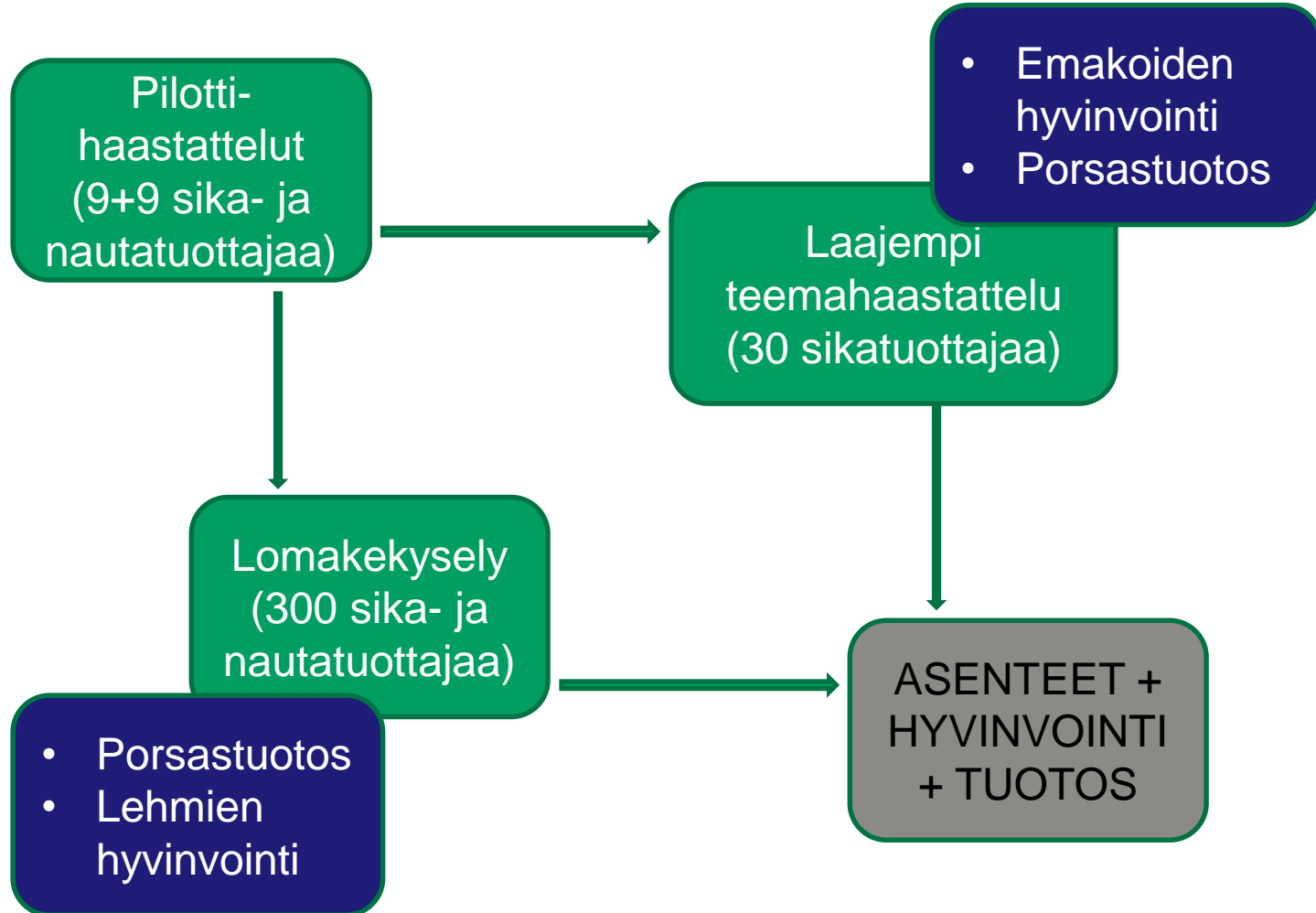
- Asenteen kohteena tuottajien puheessa
- Tuottajien omat määritelmät
- Hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät arvot
- Hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät subjektiiviset normit
- Käsitys omista vaikutusmahdollisuuksista ja tarvittavista resursseista

- Asenteet, toimintamahdollisuudet ja normit yhdessä tai erikseen – selittävätkö toiminta-aikomuksia?





Tuottajien asenteet ja niiden yhteys eläinten hyvinvointiin ja tuotokseen



hyvät
olosuhteet

terveys

hyvä
kohtelu

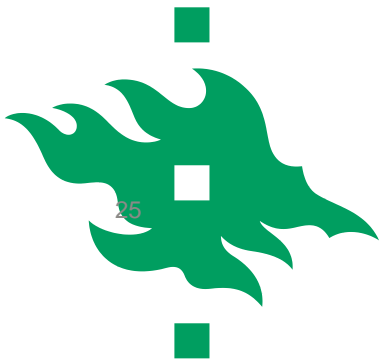
oma
jaksaminen

ELÄINTEN HYVINVOINTI

VÄLINEARVO

ITSEISARVO





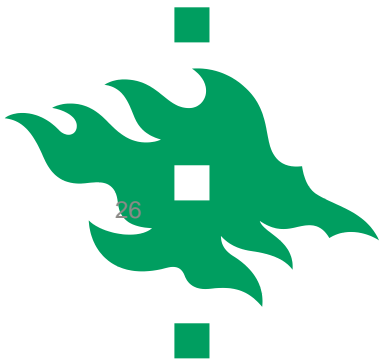
Hyvinvointi abstraktilla tasolla: Välinearvo

”Tuotantoeläimen hyvinvoinnin edistäminen on mielestäni erittäin tärkeää.”

Varmasti. No ei kai sairaat eläimet mitään tuota.

No tietenkin se on tärkeä, jos ne voi hyvin ne tuottaa hyvin.

Niin no se on se kaikkein tärkein, siitähän me palkka saadaan jos eläimet voi hyvin, ne tuottaa...



Hyvinvointi abstraktilla tasolla: **Itseisarvo**

”Tuotantoeläimen hyvinvoinnin edistäminen on mielestäni erittäin tärkeää.”

Se on. Se on erittäin tärkeää. Se on yhtä tärkeä kun minun toimeentulo, tai se on meillä menny vielä niinkun edelle siitä. Että me on oltu ihan konkurssin partaalla ja ollaan kauppojen jäteastioista käyty sapuskat hakemassa, kun ei oo ollu rahaa niinku perheelle, ku on pantu rahaa tänne kiinni.

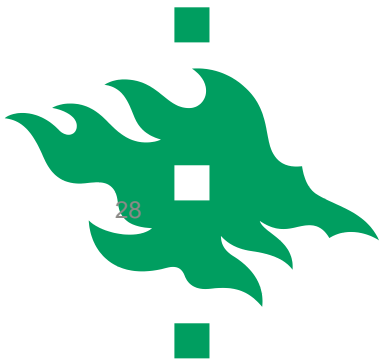
Kun ajattelen eläimiä
tuotannon välineinä,
pidän paremmin
huolta niiden
hyvinvoinnista.

Kun eläin voi
hyvin, se myös
tuottaa hyvin.

Kun arvostan eläimiä
eläiminä, pidän
parempaa huolta
niistä kuin jos pitäisin
niitä vain rahan takia.

Mielelläni ajattelisin,
että hyvätuottoinen
eläin on myös
hyvinvoiva, mutta ei
se aina ole niin...



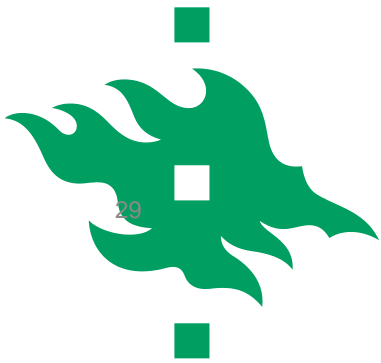


Hyvinvointi konkreettisella tasolla: Terveys ja ulkoiset olot

”Tuotantoeläimen hyvinvoinnin edistäminen on mielestäni erittäin tärkeää.”

Juu, totta kai. Et ku eläin voi hyvin ja sil on hyvät olosuhteet, niin kyllähän se silloin pysyy terveempänä ja kasvaa hyvin, et toi hännänpurenta on just tosi hyvä esimerkki siitä asiasta...

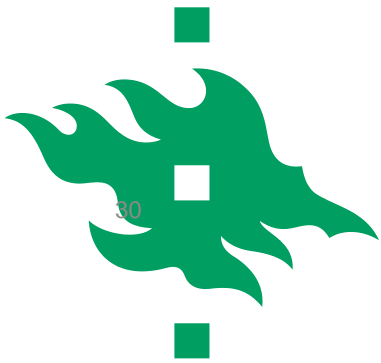
No, mun mielest just kaiken kaikkiaan se et niitten lehmien on hyvä olla ja ne voi hyvin siellä että [...] Ja tietysti myös meille silloin helpompaa [...] jos eläimet pysyy terveenä ja tuottaa.



Hyvinvointi konkreettisella tasolla: Inhimillinen kohtelu

”Tuotantoeläimen hyvinvoinnin edistäminen on mielestäni erittäin tärkeää.”

Se on ihan niin kun ihmiset. Ihmiset juttelee ja tervehtii ja... sika on ihan sama... jos on arkoja eläimiä, niin se johtuu vaan siitä, että se ei luota hoitajaansa eikä tunne sitä... tietysti nykyaikaisessa tehokkaassa keskitysleirissä ei oo varaa keskustella, eikä silitellä eikä jutella eläimen kanssa, mutta se on kaiken A ja O, että hoitaja tuntee eläimensä ja eläin tuntee hoitajansa ja niiden välillä on luottamus.



Hyvinvointi konkreettisella tasolla: Tuottajan oma jaksaminen

”Tuotantoeläimen hyvinvoinnin edistäminen on mielestäni erittäin tärkeää.”

Me tuotiin tuossa esiin, meidän mielestä se on erittäin tärkeitä. Se on myös tärkeitä siinä mielessä että pitää olla kaks, tässä on tuotantoeläinten hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen ja hoitajien hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen, koska menevät tasan niinkun käsi kädessä, että koska jos hoitajilla on niinkun jaksamista ja elämäniloa, kauheen vähän on minusta ihmisiä jotka kohteloo silloin eläimiä huonosti. Ihan älyttömän vähän, et sitte, no en tunne kyllä yhtään... Ja sitte samalla tavalla jos eläimet siellä sikalassa voi hyvin, ja näin poispäin niin todennäköisesti sulla on elämäkin kunnossa.

A man wearing a blue short-sleeved shirt, light-colored pants, and a wide-brimmed hat is driving a yellow John Deere tractor. The tractor is a model 330, as indicated by the number on the side. It is equipped with a large rear tire and a smaller front tire. The background shows a rural landscape with a field, trees, and a house under a clear sky.

SUBJEKTIVISET NORMIT

- kauppa ja kuluttaja
- maatalousneuvoja
- teurastamo / meijeri
 - toiset tuottajat
 - eläinlääkäri
- tutkijat ja muut asiantuntijat

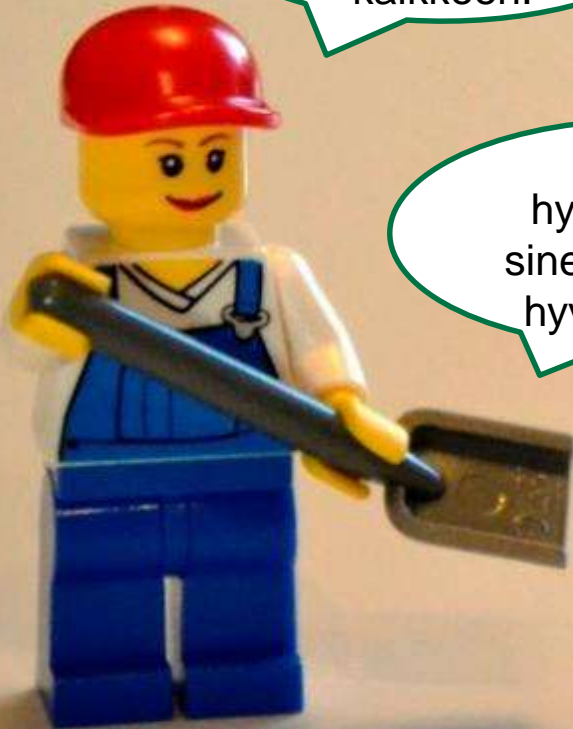
Tuottajat: Omalla asenteella on merkitystä

Tuottajan ammattitaito on tärkein. Se vaikuttaa kaikkeen.

Koko tilan tuottavuus kulminoituu minuun. Jos minulla on positiivisia ajatuksia ja aikomuksia, otan eläimet huomioon paremmin ja saan myös enemmän voittoa.

Oma hyvinvointini sinetöi eläinten hyvinvoinnin.

Jos tosiaan tykkää eläimistään ja huolehtii niistä sen mukaisesti, kyllä se vaikuttaa tuotokseenkin.





Asenteilla on yhteyksiä eläinten hyvinvointiin

Lehmät ja hiehot
pääsevät
laitumelle

Lehmien
makuualusta on
hyvin kuivitettu

Hiehoilla on hyvin
hoidetut karsinat

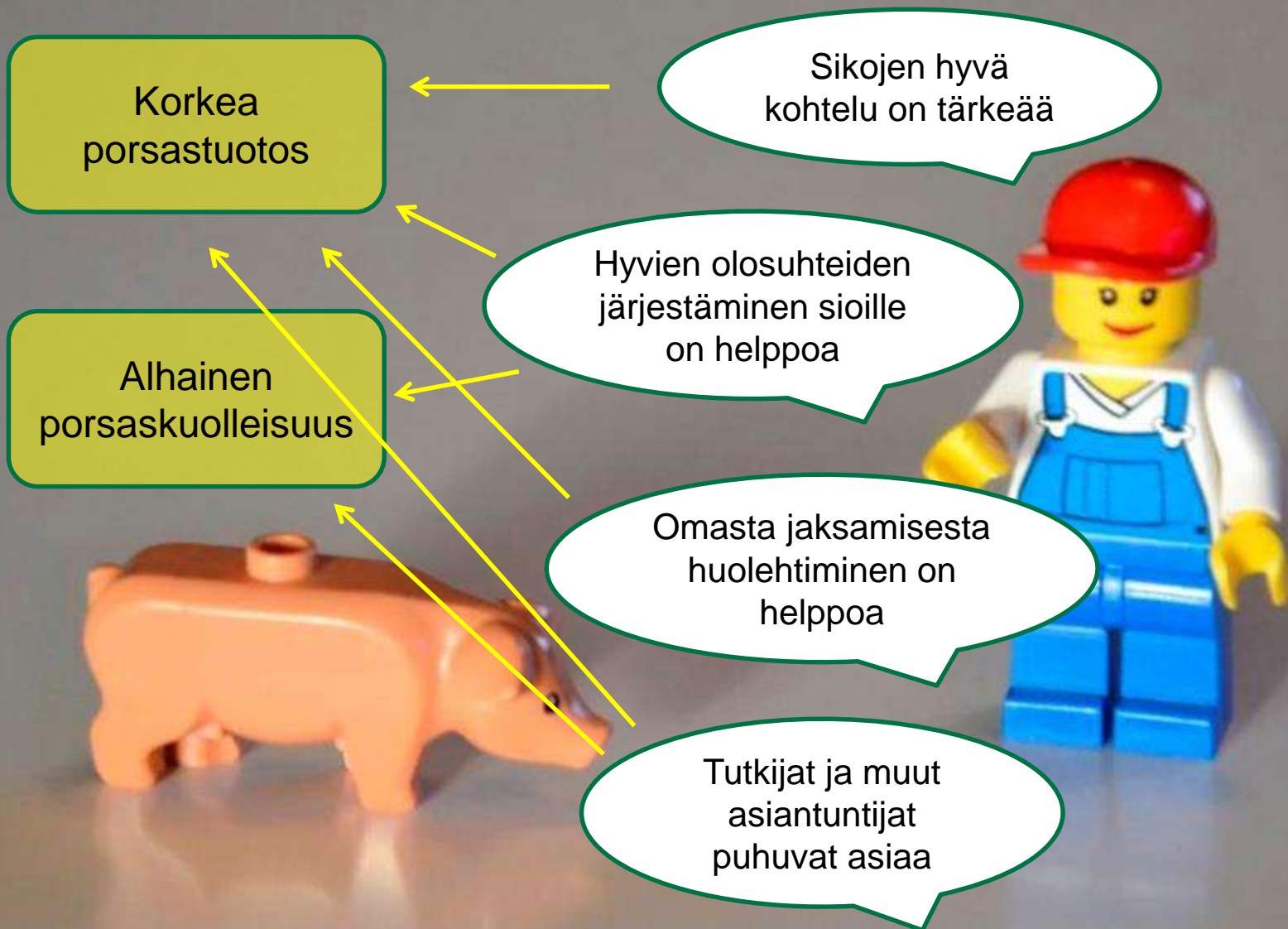
Vasikoiden
vedensaanti on
hyvin hoidettu

Lehmien hyvä
kohtelu on tärkeää
ja helppoa

Hyvien olosuhteiden
järjestäminen
lehmille on tärkeää
ja helppoa



Asenteilla on yhteyksiä eläinten tuotokseen



Eläinten hyvinvoinnilla on yhteyksiä tuotokseen

HOITAJAN AMMATTITAITO

- Karsinat puhtaat ja kunnossa
- Ruokinta- ja juottolaitteet puhtaita
- Sairaats eläimet hoidetaan erikseen
- Ajantasainen kirjanpito
- Kroonisesti sairaats eläimet lopetetaan

SIKOJEN TERVEYS

- Hyväkuntoinen iho
- Hyväkuntoiset sorkat ja jalat
- Ei ontumista
- Ei muita sairauksia

Korkea
porsastuotos

Emakon nopea
lisääntymiskierto

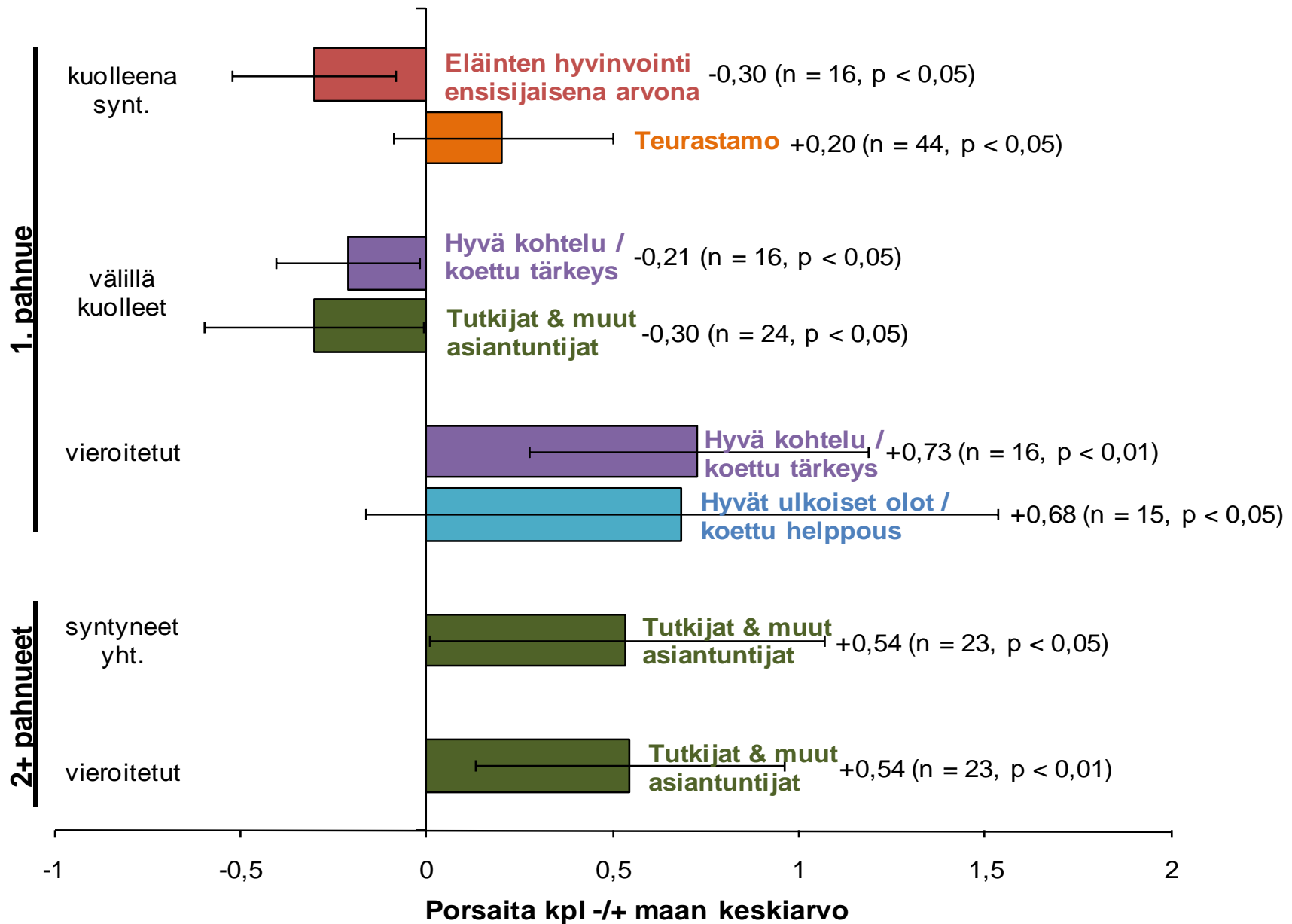
SIKALAN OLOSUHTEET

- Sopiva valaistus
- Sopiva lämpötila
- Hyvä ilmanlaatu
- Hyvä ilmanvaihto
- Alhainen melutaso



Asenteen merkitys käytännössä

(otos = vastaajat, jotka asennoituvat äärimmäisen positiivisesti ko. asennemuuttujaan)



Asennetta ja
motivaatiota
löytyy!

Tuotantoeläimiä
pidetään tuotannon
vuoksi. Jos onnellisen
possun lihalle on
ostajia, minä kyllä
tuotan sitä.

